

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 4652/2022
11.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Изет Суљовић, адвокат из ..., против туженог Града Новог Пазара, кога заступа Градско правобранилаштво Града Новог Пазара, ради накнаде за изузето земљиште, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2838/21 од 08.02.2022. године, у седници одржаној дана 11.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2838/21 од 08.02.2022. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Пазару П 25/19 од 22.09.2021. године, усвојен је тужбени захтев тужиле па је обавезан тужени Град Нови Пазар да тужилци на име накнаде за фактичко изузето земљиште – катастарску парцелу број .. звана „ББ“, уписану у лн број .. КО ... у површини од 5,95 ари, исплати износ од 10.564.225,00 динара са законском затезном каматом почев од 16.12.2020. године као дана извршеног вештачења па до коначне исплате, утврђено да је тужба повучена у односу на тужену Републику Србију и обавезан тужени Град Нови Пазар да тужилци накнади трошкове поступка у укупном износу од 400.600,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2838/21 од 08.02.2022. године, одбијена је као неоснована жалба туженог Града Новог Пазара и потврђена првостепена пресуда у делу става првог изреке којим је усвојен тужбени захтев тужиле за исплату износа од 10.564.225,00 динара, а преиначена у преосталом делу става првог изреке, тако што је обавезан тужени Град Нови Пазар да тужилци исплати законску затезну камату на износ главног дуга почев од 22.09.2021. године као дана пресуђења па до коначне исплате,

као и у ставу трећем изреке, а одбијен захтев за исплату законске затезне камате почев од 16.12.2020. године па до 22.09.2021. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. Закона парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, ... 10/23) у вези члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ број 10/23) Врховни суд је оценио да је ревизија туженог неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је уговором о купопродаји закљученим 1981. године стекла право својине на катастарским парцелама ..., .. и .. уписане у поседовном листу број .. КО ..., као приватна својина тужиле са уделом од 1/1. Наведене парцеле су ушле у састав данашње катастарске парцеле означене бројем .. КО ..., укупне површине 7,16 ари, уписане у лист непокретности .. КО ..., као власништво Републике Србије са правом коришћења туженог Града Новог Пазара. Део ове парцеле у површини 5,95 ари на терену представља улицу у градском насељу, тампонирану, одређену комуналном инфраструктуром, коју користе како власници породичних стамбених објеката изграђених у тој улици, тако и остали грађани. Планом генералне регулације за део центра насељеног места Града Новог Пазара који обухвата део насеља Јошаница, Таба чаршија, парк, насеље изнад парка, Јермише, Хаџет, делове насеља Вареве, Паралово, Мур, Шутеновац, насеље Расадник и Чаир („Службени лист Града Новог Пазара“ број 5/14) намена овог земљишта је планирана као јавна површина – улица и највећи део катастарске парцеле .. КО ... налази се на траси планиране саобраћајнице. По фактичком стању спорни део парцеле представља некатегоризовани пут насут макадамом.

Висина тржишне вредности предметне парцеле утврђена је из налаза и мишљења судског вештака грађевинске струке, датог и на основу процене Пореске управе која износи 5.000,00 динара за м², док тржишна вредност катастарске парцеле .. износи 17.755,00 динара по м². Поступак експропријације за предметну парцелу није вођен, а тужили није исплаћена накнада за фактички одузето земљиште.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су у смислу одредбе члана 58. Устава Републике Србије и члана 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода усвојили тужбени захтев, утврдили да је тужени Град Нови Пазар у обавези да тужили исплати новчану накнаду за катастарску парцели број .. КО ... у обиму 5,95 м² јер се тужила не може користити својим својинским овлашћењима на наведеним катастарским парцелама због извршене фактичке експропријације земљишта, обзиром да јој је право својине одузето, а тужени уписан као корисник наведене катастарске парцеле.

Правно становиште нижестепених судова као правилно прихвата и Врховни суд, због чега су неосновани наводи и разлози ревизије туженог којим се правноснажна пресуда побија због погрешне примене материјалног права.

Одредбом члана 58. Устава Републике Србије прописано је да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1.), да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне (став 2.). Сагласно наведеном дозвољено одузимање права својине који не представља повреду права на имовину постоји само када су кумулативно испуњена два услова, да је учињено у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може да буде нижа од тржишне.

Одредбом члана 2. став 6. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник Републике Србије“ број 72/09 ... 145/14) који је био на снази у време усвајања Плана генералне регулације за део центра насељеног места Града Новог Пазара који обухвата између осталог и насеље Мур („Службени лист Града Новог Пазара“ број 5/14) прописано је да је намена катастарске парцеле .. планирана јавна површина – улица, а мањи делови парцеле се планом предвиђају за припајање суседним парцелама у зонама становања средњих густина и да се највећи део катастарске парцеле .. КО ... налази на траси планиране саобраћајнице, а да се од делова који преостају не могу формирати грађевинске парцеле.

Одредбом члана 10. став 2. Закона о јавној својини („Службени гласник Републике Србије“ број 70/11 ... 105/14) прописано је да се добрим у општој употреби јавне својине сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су као такве одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, пружи или улици, улица, тргови, јавни паркови, гранични прелаз и друго), а ставом 10. да су добра у општој употреби у својини Републике Србије, изузев путева другог реда, који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део ауто-пута или државног пута првог или другог реда), и тргова и јавних површина који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој територији се налазе.

У конкретном случају, спорно земљиште означено као катастарска парцела .. уписана у лист непокретности број .. КО ... на којој је тужила била власник Планским актом је предвиђено за јавну површину – улицу, па у ситуацији када је земљиште планским актом јединице локалне самоуправе одређено за улицу, то земљиште од тог момента по сили закона постаје јавна својина. Сходно томе, јединица локалне самоуправе има обавезу да земљиште које је постало јавна својина изузме из поседа ранијег корисника и за то му исплати одговарајућу накнаду, а упише у јавне књиге своје право својине на истом.

Имајући у виду чињеницу да је предметно земљиште уписано као својина Републике Србије, са правом коришћења Града Новог Пазара, као локалне самоуправе

која је, сходно цитираној одредби Закона о јавној својини, у својини јединице локалне самоуправе на чијој територији се налази, конкретно Града Новог Пазара који је уписан као корисник, чиме је извршена такозвана фактичка експропријација која је и настала када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији земљишта, односно његовом изузимању из поседа. Стога је по оцени Врховног суда правилан закључак нижестепених судова да је земљиште на којем је тужилца била власник променило носиоца права својине и по закону постало јавна својина, па тужилца којој је одузето право својине не може трпети штету и последице зато што надлежни орган није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији које би било основ за исплату новчане накнаде. Тужилци је тиме повређено право на имовину, па зато има право на тражену накнаду за фактички одузету имовину. Стога су правилно нижестепени судови применили материјално право када су тужени Град Нови Пазар обавезали да тужилци исплати новчану накнаду због извршене фактичке експропријације земљишта, у висини одмереној према тржишној вредности утврђеној на основу налаза и мишљења судског вештака, сходно члану 42. Закона о експропријацији.

Пасивна легитимација туженог Града Новог Пазара произилази из одредбе члана 10. став 2. и 7. Закона о јавној својини, с обзиром да је спорна парцела планирана за улицу која је сходно наведеној законској одредби у својини јединице локалне самоуправе, због чега је тужени Град Нови Пазар у обавези да тужилци исплати одговарајућу новчану накнаду. Код утврђења да спорни део парцеле представља некатегоризовани пут насут макадамом који користе грађани, без утицаја су ревизијски наводи да је у питању само доношење планског акта који не значи да је извршено депоседирање права власништва, односно права коришћења.

Суд је ценио и остале наводе ревизије, али налази да исти нису од посебног значаја за доношење другачије одлуке.

О трошковима поступка одлучено је правилном применом члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку.

Сходно изложеном, на основу члана 414. став 1. ЗПП Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија,
Драгана Маринковић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**